

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hefőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve.
 Egész évre . . . 10 frt.
 Félévre . . . 5 frt.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Egy hónapra . . . 1 frt.
 Előfizetheti helyben a kiadólivaltalban a debreczeni **szabadságharc**ban, aztán Telegdi K. Lajos és H. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
 öt hasabos petitser 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többiben megjelölt hirdetéseknek leendőleg történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel. — A hirdetések a szerkesztőségben és kiadói irodában.
 Az előfizetési s hirdetési díjat a kiadólivaltalban, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőség irodájában a városháza épülete alatt (Rózsater) cizmezendők.

hadserghez utazott. oroszországi képviselőségzákítására

A déldunai tartományok politikája.

Az európai diplomáciának egy egy nagyobb baklövése nem volt, mint a midőn az apró déldunai tartományokat, sőt általában Törökország vasal tartományait ugynevezett függetlenségi állapotba helyezte, vagy abban meghagyta, mely függetlenségi állapot ottan nem egyéb, mint a társadalom törvényei, mitvétség összekötő kapcsainak, az állami közgazdasági gépezetnek meglazítása, s a rendes kerékvágásból kiközösítése, egyesek ambícióinak, féktelen nagyravágásának hiu s eszelen szenvedélyeinek elősegítése, a mint ezt a hosszú éveken tett tapasztalás bizonyítja. — mindazok előtt, kik Moldva és Oláhország, Szerbia, Montenegró, Görögország sorsát és történetét, az újabb időben figyelemre méltatták.

Ha merült is fel néha-néha a zavaros iszap felszínére — mit e tartományok társadalmi mozgólódása magok körül és magok felibe vert — egyes mozzanat, mely legalább a kis tartomány specialis érdekeinek előmozdítását célozta, ez alig tűnik ki azon fertőből, melyben ott a társadalom kisebb-nagyobb része evizékel, fejedelmegvilkolás, zsidó dőlődés, békés utazó hajók lövöldözése, rablás, gyilkolás, s ezek elkövetői ellenében az államhatalom tehetetlensége, ezek azok, melyekkel életjel szoktak adni magokról; — olyan tettet pedig, vagy szándokot legalább, mely a szükörösösen tülemelkedve, az emberiség magasatos ezéjait akár tudományos, akár erkölcsi, akár anyagi tekintetben előmozdítaná, vagy annak előmozdítását célozná, hasztalan keresnek.

Fejedelme, kormánya és népének nagyobb része vak eszközül szolgáló századok óta a nagyobb, az erősebb és az eszebebb kezében, elég szomorú példát szolgáltatott erre a régmúlt időkben a magyar-török háborúkban Szerbia, Moldva és Oláhország, a midőn bérencz-moldva, hol egyik, hol másik részen harcoltak, de legéklatansabb példa a mostani megkurtatása. — Saját jól felfogott érdekük a leghatályosabban parancsolni részükre a szigorú semlegességet, és a helyet mit látnak? először is Szerbia felülválkodik, kiállítja végerőfeszítéssel színejavít nemzetének a mérszártsékre, és a midőn annak egy jó része lemezárólatatik, haza megy, de csak azért, hogy kibévert kudarcza után újra kezdje pusztító hadjáratait, melyeknek sem oka sem célja nincs, ha csak Oroszország igéretét, — melyekkel Milánnak királyi koronát csillogtatott, vagy az orosz rubeleket, melyekkel e magát nemzetnek nevező bérencz csoportot megvásárolta — annak nem nevezztük.

Épen így tett Montenegró.
 És most — a legközelebbi napokban — a midőn azt várhatná és méltán az emberiség, hogy a fentebbi szomorú példán okuiva — a többi letesz minden vérmes reményről, s engedni a világ folyásának intését azok kezébe, kik arra intelligenciájuk, nagyhatalmi állásuk által hivatva vannak; azt tapasztaljuk, hogy Románia Oroszország karjaiba vetette magát, s az orosz had-

seregek a Pruthoni átkelését nemcsak hogy töle telhetőleg akadályozni nem igyekezett, de sőt azt elítélte, s néhány kápláralja hadsergét a török ellen rendelte, holott a valódi ellenség hónapok óta fenyegeti határát.

Itt megáll minden józanész és gondolkodási képesség!
 Hogy nem lehet azt belátni annyi embernek, mely magát nemzetnek nevezzi, és melynek kormánya, fejedelme van, hogy minden állam előhaladásának felvirágzásának conditio sine qua non-ja a béke, mennyivel inkább egy olyan államnak mely gyengesége miatt nem érezheti hivatásának más államok rovására terjeszkedni és gazdagodni.

De ezen apró államoknak déli bábéknét csillogott szemük előtt szüntelen a nagyság, a gazdagság, s míg annak eléréséért vagyont és vért patakmdra áldoztak, nem vettek észre, hogy álmuk megvalósulása százados küzdelmek után sem lett valószínűbb, hanem népek elhullott, elvadult, elbusult és elszegényedett.

Valjon nem tanácsosabb lett volna Romániának és most nem a lázat kedvéért és utólagosan, hanem valóban érdekes és a kellő időben tiltakozni az orosz invasió ellen s beismerve saját tehetetlenségét, az Európai nagyhatalmaknál annak idejében kieszközölni területtel semlegességének tiszteletben tartását.

Hanem késő már erről beszélni, a következmény megfogja mutatni tettök ezteletenségét, azt azonban senki ne várja hogy illő tanúságot vesznek belőle akár Románia akár társai állambölselei. Nekik elég biztosíték az orosz manifestum, mely hangsúlyozza, hogy az orosz hadsereg mint Románia barátja lép határára. Majd ha az orosz igéreték, melyek most esztől szolgálnak arra, hogy Oroszország érdekeit szolgálják — beválatlan maradnak, elég jókor lesz — gondolják — a kellemetlen barátot, mely szerelmében megválni sem bír tőlük, Európával leráznai nyakukról.

Ilyen volt eddig Románia s szomszédai politikája, ilyen marad ezental is mindaddig, míg vagy az orosz vagy más nagyhatalom, mely céljai valósítására külön kapacitásokkal rendelkezik, irányt nem ad neki, addig pedig becsússunk meg nekik, mert nem tudják mit eszekecsnek.
D—A.

Rudolf koronaörökös ő fensége tegnapielőt tette le Bécsben a vizsgálatot a magyar közjogi. A koronaörökös, ki a magyar földrajz s közjogon kívül minden tantárgyat nemetül tanult folyékonyan, minden németes kiegészítéssel beszélt magyarul. A koronaörökös elmondta a vizsgálaton a magyar közjog rövid történetét a legújabb időkig, s ezután az aranybulláról, a pragmatika sanctióról, az 1848-iki törvényekről, az 1867-iki egyezségről s Horvátországnak Magyarországhoz való viszonyáról szólt. Ő fensége a király, igen mezt volt elégedve az eredményrel, s elismerését fejezte ki a tanárnak Bártos minisztereti tanácsosnak. A trónörökös meg ezután csak a német közjogot, a diplomatát, s a gyakorlati tengerészetet fogja tanulmányozni, s még ez év végére be fogja fejezni tanulmányait. A tengerészet tanulmányozása végett a nyáron Miramarcba, s aztán Poláta fog menni a trónörökös.

A „Debreczeni Ellenőr” tarczaja.

Lorrequer Henri vallomásai.

— Angol regény. —
XX. Fejezet.
 (Folytatás.)
 Minthogy ezelőtt még sohasem valék Münchenben, az utczák köborogtam egész akonyatig. — Még abban az időben nem ékesített fel a jelenlegi urakodó a várost azon sütemlékekkel, melyekre nézve ma már ritkítja pártját Európában. — Akkor még az igazat megvallva nem igen volt rajta és benne mit látni, szük ucczák, magas szabálytalan házak és templomok, melyek semmi benyomást nem tettek. — Unatkozva tértem vissza Hotelembe, kíváncsilag nézve előre, hogy Anton szerzhett-e nekem szobát, vagy máshol kell szállást keresnem. — Alig léptem az előcsarnokba midőn már megpillantottam, kezében egy gyertyával várakozva rám. — Azonnal

A képviselőház elé beterjesztett szeszdó törvényjavaslat tárgyában a fővárosi iparosok, több országgyűlési képviselővel együttesen gyűlést tartottak legközelebb. Az értekezlet azon megállapodásra jutott, hogy a szeszdóróli szöveg javaslat törvényre emeltése ép egy kárára lesz a szesziparnak, mint a kincstarra nézve, mert a fődék és gyárak számának csökkenésével az eddigi szeszdó is lejjebb fog szállani. Az értekezlet szükségesnek látta egy a hazai szesziparosok által tartandó nagy értekezlet összehívását, mely e tárgyban feliratot intézzen a képviselőházzal.

Az osztrák alkotmány párt ismét együttes értekezletet tartani készül a kiegyezési előterjesztések tárgyában, s egy rész a kiegyezés tárgyalásának elhalasztását fogja indítványozni. A quota-bizottságba a képviselőház 10 tagot választ, melyből a baloldali klubba négy jutna, három-három pedig a centrumra és a haladó klubra. E szerint tisztán alkotmány pártiak fogának választani. A haladó klubja egy közlebb tartandó ülésében a védtörvény revisiójának és a letszám leszállításának kérdését fogja tárgyalni. A haladó klub — ugy látszik — hogy a legjobb időt akarja kiválasztani a redukció szóbahozatáral!

Országgyűlés.

A képviselőház ülése ápril 25-én.

Elnök: Gheczy Kálmán.
 Több rendbeli előterjesztvények után Pula i Kornel benyújtja a közgazdasági bizottság jelentését a választó kerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslat iránt, s kéri annak az osztályok mellőzésével, napirendre való kitűrését.

Tiszta Kálmán ki nyilatkoztatta, hogy az ügyben az intézkedés föltöte sürgetos, mert a választói névjegyzékek kiigazítása csak is ennek mielőbbi letárgyalása mellett lehet elkészítve a rendes időre.
 Elnök ezután a tárgyalásra nézve indítványt terjeszt elő, mely el lett fogadva, s e szerint a fent jelzett javaslat tárgyalása a szombaton tartandó ülés napirendre tüzetett ki.

Trefort Ág. mint a kereskedelmi minisztérium vezetője, benyújtja Magyarországnak a párisi kiállításon való részvételre szükséges póthitel iránt a törvényjavaslatot, melynek kiemelését a javaslatnak a pénzügyi bizottsághoz való utasítása elrendeltetett.

Elfogadtatik aztán a könyvtári bizottság jelentése, s a ház april havi köztűsége.

Ezután tárgyalás alá vétetett a quota-deputáció kiküldetéséiről beterjesztett javaslat.
 Simonyi Ernő nagyon fontosnak tartja az ügyet, mert a javaslat elfogadásával a haz kimondja, azon rendszer további fenntartásának szükségességét, mely az országot a tönkreváltás szélére juttatja. — Benyújt továbbá egy indítványt, egy 61 tagú országos bizottság kiküldetéséire, mely az 1867-iki törvényeket reviziója alá venne, s javaslatot nyújtana be, Ausztria és Magyarország kölcsönös viszonyában a personal-unio érvényesítésére. Kifogásokat tesz a beterjesztett javaslat iránt, s ajánlja indítványának elfogadását.

Kaas Ivor a 67-iki törvény alapján és szellemében két kérdést intéz a kormányhoz, hogy valjon most a deputációk Budapestben fogják-e ülésezéseiket tartani mint hogy múlt évben B-csben tartattak, s hogy készen van-e a kormány mindazon javaslatokkal, melyeket e bizottság elé kell terjeszteni, hogy így a kiküldendő deputáció tagjai, teljes tájékozottság és lelkesítméssel mellet adhassák meg véleményeiket e fontos tárgyban.

Simonyi Lajos elfogadja a kormány előterjesztését, mert az egy meg nem változtatott és szentesített törvényen alapszik. — Aztán Simonyi Ernő indítványát ellen tesz kifogásokat, a melyek alapján azt elfogadhatatlannak jelenti. Óhajtja, hogy a deputációk hazánk fővárosában tartsák üléseiket.

Tiszta Kálmán miniszterelnök elsősben is Kaas Ivor képviselő kérdéseire felel, kije-

lentvén, hogy minden adat a bizottság elé fog terjesztetni, s hogy ez meg fog történni, arra nézve ígért van tőve a javaslatban is, midőn az 1867. XII. t. cz. 19. §-ra hivatkozás történt. Hogy a deputációk Budapestben tartsák ülésezéseiket, erre nézve nem talál a jelenlegi körülmények között elegendő indokot. Ezután átter Simonyi Ernő beszédére, s megvárja annak minden tételét.

Majd H e l f y Ignác emel még szót a Simonyi E által benyújtott indítvány mellett, melyet a ház nagy túrelmetlenség-el fogadott.
 A ház elfogadta a kormány által be terjesztett javaslatot.

Ezután S i m o n y i Ernő interpellációja és annak indoklása következett a keleti kérdésben. Az interpellációban azt kérdi a min. elnöktől: hogy hajlandó-e a külügyminiszterrel a keleti kérdésben követni szándékait politikával annyira megismertetni a házat, — a mennyire azt a közös ügyek veszélyeztetése nélkül teheti; osztja-e továbbá a kormány a külügyminisztérium nézeteit ez ügyben, s hogy végül mi azon cél, melyet a külügyminisztérium a keleti kérdésben elérni kíván, s mely eszközöket szándékozik azon cél elérésére használni?
 Az interpelláció kiadott a miniszter elnöknek, s ezzel az ülés véget ért.

A véres manifestum.

Pétevár, április 24. A czár által kibocsátott manifestum következőleg hangzik:

Hüségesek alattvalóink előtt tudva van az élénk érdeklődés, melyel a Törökország-nyomta keresztény népségek sorsa iránt mindenki viseltetünk. A kivánságban: sorsukat megjavítani és biztosítani, az egész orosz nemzet osztatik, s késznek mutatkozik legott, új áldozatokot hozni, hogy a Balkán félsziget keresztényeinek helyzetét megkönnyébbítse.
 Hüségesek alattvalóink élete és vagyona mindekoron drága volt nekünk. Egész uralkodásunk biznyság folytonos gondosságunkról: Oroszországnak a béke áldásait megtartani Ez a gondosság vezérelt szakadatlanul a Bosznia-Hercegovina- és Bulgáriában kitört szomorú események kezdetétől fogva.
 Mindenekelőtt azt tűztük ki célul, hogy békés alku útján, s egyetértve szövetségeseinkkel és barátainkkal: az európai nagyhatalmakkal, érjük el a kelet keresztényeinek sorsa javítását.

Két évi ernyedetlen erőmegfeszítéssel törekedtünk rábrán a porfát oly reformokra, melyek a bosnyák, hercegovinai és bolgár keresztényeket a helyiható-ágok önkényétől megvédenék. E reformok életbe léptetése önkény következett a korábbi kötelezettségekből, melyeket a porta az összes Európával szemben ünnepélyesen elvállalt.

Fáradásaink, jól lehet támogatva a többi hatalommal együttesen tett demonstrációk által, nem vezettek a kívánt célhoz.
 A porta rendületlen megmaradt abban: keressen viszátszatlan minden garantát, mely a keresztények bntonságára szolgálhatott, s nem fogadta el a konstantinápolyi conferentia határozatait, melyet nem vezérelt egyéb kivánság, mint felhasználni minden lehetséges kieszközül eszközt a porta meglátására.

Javaslatba hoztuk a hatalmaknál egy külön jegyzőkönyvet szerkeszteni, mely a konstantinápolyi conferentia lényeges feltevéleit magában foglalja, s felhívja a portát, hogy csatlakozzék e nemzetközi actushoz, mely be térs követelésünk legvégső határát jelzi.
 Várakozásaink nem teljesül. A keresztény Európa egyhangú kivánságának a porta nem engedett; nem csatlakozott a jegyzőkönyv határozataihoz.

Miután így minden békés igyekezetet kimerítettünk: a porta döllyös nyakasságától ténkre kénszerít. A méltányosság és önméltóságunk érte parancsolja ezt ránk. Az elutasítással a porta gyégyeres erőszakhoz nyulniuk kényszerít.

Megözödvé ügyünk igazságos voltáról, bizva alattal isten kegyelmében és segítségében, adjuk tudtára hüségesek alattvalóinknak, hogy a pillanat, — melyet előre láttunk ama szavak kimondásakor, melyekre egész Orosz-

ország oly egyhangulag válaszolt. — legott elérkezett.

Kimondtuk volt akkor szándékunkat önállóan cselekedni, minélly szükségesnek látjuk és Oroszország becülettel megkövetelt: ma isten áldását kérve vitéz seregeinkre, parancsoljuk nekik, hogy lépjenek át a török határt.
 Kelt Kissenneffen, április 24. én, üdvönek 1877. s uralkodásunk 23-ik évében.
 Sándor, m. k.

Debreczen, ápril 25. 1877.

— No hát bizony — azt tudtuk előre, hogy az e lapok 78-ik számában közzétett s Hajdumegye legközelebbi közgyűlésének lefolyását szelözte ö cikkekcsenk — nem fogja a „Debreczen” magas tetszését megnyerni. Eynyire ambíciók nem is terjedt. Vele szemben ha volt czélunk — egyéb nem lehetett, mint a bókör megőrzése által — bele ugratni, még több vad dolgok elmondásába. Hát ez isten segédével sikerült is, mert 80-ik számban reflectálva eme elített cikkünkre, oly gallimathiasba keveri magát, hogy lelki gyönyörünk telhetik benne.

Pár igazat mondó tételle azonban van válaszában, azokat itt készséggel beismernék és felsorgoljuk mint következők:
 Igaza van — saját pártfeleinket sem kieltük felszólásunkban, — mert szerettük volna, ha önértesebb és elevenebb módon vertek volna vissza, azokat az önk „nagyzsabásu” szónokait által felhordott insinuatiókat és badarságokat. Azonban ne hullassa éretük kirokódil könyeit.

Megértettek azok minket, és — „joakaró” pártfogása — nem fogja őket kiakolbolítani, az önk egyedül üdvözítő felekezetebe.

Igaza van — abban is, — miként minket is sujt a feléesség, hogy népünk annyi tartalmatlan frázishoz szokott, mert bizony mi is gyakran adunk ki jeiszavakat a multban, melyek alaposabb és behatóbb megfontolás mellett elmaradhattak volna. De ebből nem az lóg ki, hogy a rozsl informált pápától, ne apelláljunk, a jobban informált pápához, — hanem o s t o b a következetességgel „török-szakad” politikát üzzünk, mind végig, ha az ország elveszne is belé. Azok a jeiszavak eredetileg más hangjegyekben voltak írva, mint ma azt éneklik, s az a calamitás, hogy önk nem bírnak érzékelni az idők és viszonyok kénszerűségei iránt. A gyakorlati politikus segíteni kíván a l e h e t ő s é g határain belül a létező bajokon. Önk pedig — kivonkán elégtve, ha jól kidoromolhatják magukat, akár min incidensből, és újra elmondhatnak megunt notákat.

Azonban a frázis gyártásban sem vittük oly virtuozitásra, mint önk, szolgálnak bizonyítékkal legközelebbi párt gyűlésekből stenografai jegyzetek után.

A szónok nevére elhalgatjuk, mindjárt megértendő okokból. Mutatóul eme Kraftprobe.

„Tisztelt nemzetemnek, hon s haza szabad polgárai, — — — — — hogy a kormány javaslata szerint a magyar reményeisei között, a magyar állása tisztába borul, és akkor szabad vámban homalyba derül. Így viagitom fálykálkál a szabadság szent zászlóját, hogy az átkozott kiegyezés megmagyarváltassék és a szent nép megérsse belőle a bank kivittelt és a váum nyomást” — — — — — stb.

Ez nem paródia, de egy ott, gyujtó hatást eszközöz be-zud hi foglalatla, melyet egész terjedelmében berünk.
 Hat nem bambaszt, nem frázis ez? És önöknek e cikkből „kereslet” és „kinlátó” biven van.
 A mit cikkében érdemes szomszédunk még össze darál, — azokra a kifogást — beforogt tabuliztikus okoskodásokra, melyeknek egyik konstrukciója a miashtak teszi tarthatatlanná, nem felelnek komolyan, mert bírnak egészséges értekevel annak, hogy ez esetben mi válnának nevétségsége.

Csak azt akarjuk még helyre igazítani, hogy nagyon helyen kívül méltóztatott a „Debreczen” vitéz szerkesztője, ez alkalomból Szabó Antal szerkesztő ur személynék nekij ugrani, mert azt a cikket én —y— írtam.

gés és nehéz lódobogás a következő. E pillanatban lépett be Anton.

„Nos Anton — mondtam gyengeség és igazatosságól remegő hangon — most ok jöttak?
 „Ez ő kegyelmessége volt az udvari Marsall — válaszolta Anton, a nagyszerű vendég jelenléténysége miatt alig ügyelve kérdéssemre.

„Ugy? az udvari fomarsall mondtam közönyösen, — tehát itt lakik?
 „Sapperment! nem uram! hanem ő excellenciája az új ügyvivő urnál tette tiszteletét.

Kérdem most már mekkora türelem kellene ahoz, ezt kiállani, megérkezésém perczétől fogva szünetlen ez örökös czim kinnzot, ez az ügyvivő. Csaknem arra kárhoztam miatta, hogy hajlék és ruha nélkül maradjak. és most szivem legszentebb érziem is befolyása alá vannak veve. Szinte háidos küzdelemben futkosom a szobában. Meg egy új családsg gondlam, és agyam szétpattan, s irhatják fújfürma, meghalt szerelem és egy ügyvi-ó miatt.

(Folyt. köv.)

